

Τα αγιογραφικά αναγνώσματα και το κήρυγμα στη Θεία Λειτουργία

Του Πρωτοπρεσβύτερου π. Κων/νου Παπαγιάννη

Μεταξύ τῶν θεμάτων τοῦ Λειτουργικοῦ Συνεδρίου τοῦ παρελθόντος Ὀκτωβρίου 2001 ἦτο καὶ τὸ περὶ τῶν αἰτιολογικῶν ἀναγνωσμάτων καὶ τοῦ θείου κηρύγματος ἐν τῇ Θείᾳ Λειτουργίᾳ. Ἐκ τῆς σχετικῆς εἰσηγήσεως καὶ τῆς γενομένης συζητήσεως διαπιστώθησαν τὰ κάτωθι:

Τὸ ἰσχύον σύστημα ἀναγνώσεως τῶν ἀποστολικῶν καὶ εὐαγγελικῶν περικοπῶν παρὰ τὰ θετικὰ στοιχεῖα αὐτοῦ παρουσιάζει καὶ σοβαρὰ μειονεκτήματα, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ κυριώτερον εἶναι ὁ περιορισμένος ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὰς Κυριακὰς ἀναγιγνωσκομένων περικοπῶν.

Ἀπὸ τὴν Θείαν Λειτουργίαν ἀπουσιάζει τελείως ἡ Παλαιὰ Διαθήκη καὶ τὸ βιβλίον τῆς Ἀποκαλύψεως.

Ἡ ἐμμελής ἀπαγγελία τῶν ἀναγνωσμάτων εἶναι μὲν ἀρχαία καὶ ἱεροπρεπής, χρησιμοποιεῖται ὅμως ὑπὸ πολλῶν ἀναγνωστῶν, διακόνων καὶ ἱερέων ὡς εὐκαιρία φωνητικῶν ἐπιδείξεων, αἱ ὁποῖαι καταστρέφουν τὴν ἱεροπρέπειαν καὶ συμπνίγουν τὰ νοήματα τοῦ κειμένου.

Τὰ προκείμενα καὶ ἀλληλουϊάρια ἔχουν σχεδὸν καταργηθῆ, ἰδίως τὸ ἀλληλουϊάριον, τὸ ὁποῖο περιορίσθη εἰς ἓν τριπλοῦν Ἀλληλούια ἀπαγγελλόμενον σχεδὸν χύμα. Τοῦτο ἔχει ὡς συνέπειαν νὰ γίνεται ἢ πρὸ τοῦ Εὐαγγελίου θυμιάσις καὶ ἢ μετάβασις τοῦ διακόνου εἰς τὸν ἄμβωνα κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Ἀναγνώσεως τοῦ Ἀποστόλου καὶ οὕτω νὰ ἀποσπᾶται ἢ προσοχὴ τῶν ἐκκλησιαζομένων ἀπὸ τῆς ἀναγιγνωσκομένης περικοπῆς.

Τὸ θεῖον κήρυγμα, τοῦ ὁποίου ἡ σύνδεσις πρὸς τὰς ἀναγιγνωσκομένας περικοπὰς εἶναι ἀναμφισβήτητος, ἔχει ἀποσπασθῆ ἀπὸ τοῦ ὀργανικοῦ τούτου συνδέσμου καὶ ἔχει μεταφερθῆ εἰς τὴν ὥραν τοῦ κοινωνικοῦ.

Ἡ στενότης τοῦ κύκλου τῶν περικοπῶν ἔχει ὡς συνέπειαν τὴν ἀναφορὰν τοῦ κηρύγματος εἰς τὰ αὐτὰ σχεδὸν θέματα καὶ τοῦτο ἀποβαίνει εἰς βᾶρος τοῦ περιεχομένου του καὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν Χριστιανῶν διὰ τὴν ἀκρόασίν του.

Τὸ θέμα τῆς ἀναδιατάξεως τῶν περικοπῶν καὶ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ τῆς Ἀποκαλύψεως ἐκφεύγει βεβαίως τῶν ἀρμοδιοτήτων τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν, διότι τὸ ἰσχύον σύστημα εἶναι πανορθόδοξον. Ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὅμως διαπιστώσεων εἶναι δυνατόν καὶ ἐπιβαλλόμενον νὰ γίνουν βήματα ἀποκαταστάσεως, εἰς τοῦτο δὲ καλοῦνται νὰ συμβάλουν ἅπαντες οἱ ἀνώτεροι καὶ κατώτεροι κληρικοί. Ὡς τοιαῦτα βήματα, εἰς τὰ ὁποῖα δυνάμεθα καὶ ὀφείλωμεν ἀμέσως νὰ προχωρήσωμεν, θεωροῦμεν τὰ ἑξῆς:

Νὰ ἀποφεύγεται κατὰ τὸ δυνατόν ἡ ἀνάγνωσις τῶν περικοπῶν τοῦ Μηνολογίου εἰς βᾶρος τῶν τῆς σειρᾶς, ὥστε νὰ μὴν ἐπαναλαμβάνωνται πολλάκις αἱ αὐταὶ περικοπαί. Αἱ εἰς μνήμας ἁγίων ὠρισμέναι περικοπαὶ δεόν νὰ λέγονται μόνον ὅταν ψάλλεται μεγάλη δοξολογία πρὸς τιμὴν αὐτῶν ἢ ὅταν περικοπῆ τις ἔχη ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὸν ἑορταζόμενον ἅγιον, ὡς λ.χ. ἢ πρὸς Φιλῆμονα ἐπιστολὴ εἰς τὴν μνήμην αὐτοῦ? ἄλλως νὰ ἀναγινώσκονται αἱ περικοπαὶ τῆς ἡμέρας.

Ἡ ἐμμελής ἀπαγγελία τῶν περικοπῶν νὰ εἶναι ἀπλή, ἱεροπρεπής καὶ κατ' ἔννοιαν, νὰ ἀποφεύγονται δὲ οἱ ἀνάρμοστοι εἰς τὴν θεῖαν λατρείαν φωνητικαὶ ἐπιδείξεις.

Νὰ ἐπαναφερθεῖ ἡ ψαλμωδία τῶν προκειμένων καὶ τῶν ἀλληλουϊαρίων, τουλάχιστον τῶν δευτέρων. Ὑπάρχει ἡ σκέψις τῆς ἐκδόσεως εἰδικοῦ λειτουργικοῦ βιβλίου, καταρτισθέντος ἤδη ὑπὸ εἰδήμονος κληρικοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ περιέχωνται πληρεῖς οἱ στίχοι τῶν ἀντιφώνων, προκειμένων, ἀλληλουϊαρίων καὶ κοινωνικῶν κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν. Μέχρι τῆς ὑλοποιήσεως ὅμως τῆς σκέψεως αὐτῆς εἶναι δυνατόν νὰ ψάλλεται τὸ τριπλοῦν Ἀλληλούια ἐκ τρίτου εἰς τὸν ὠρισμένον ἦχον μετὰ τῶν ὑπαρχόντων ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ Ἀποστόλου δι' ἑκάστην Κυριακὴν καὶ ἑορτὴν στίχων.

Νὰ γίνεται ὅπωςδήποτε θεῖον κήρυγμα κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ ἑορτᾶς. Ἡ παράλειψις τοῦ κηρύγματος εἶναι ἀδικαιολόγητος σήμερον, ὅτε εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς ναοὺς ὑπηρετοῦν κληρικοὶ δυνάμενοι νὰ κηρύττουν, ἀλλὰ καὶ λαϊκοὶ θεολόγοι δύνανται νὰ ἀναπληρώσουν τὰς ἐλλείψεις.

Ἐπειδὴ αἱ εὐαγγελικαὶ περικοπαὶ εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐξηνητημένα θεματολογικῶς, νὰ χρησιμοποιοῦνται συχνότερον διὰ τὸ κήρυγμα αἱ ἀποστολικαὶ περικοπαί, νὰ γίνεται δὲ καὶ ἀγιολογικὸν καὶ λειτουργικὸν κήρυγμα, ὅποτε δὲ εἶναι δυνατὸν, νὰ γίνεται χρῆσις καὶ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Τὸ θεῖον κήρυγμα νὰ γίνεται ἀπαραιτήτως μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ὄχι κατὰ τὴν ὥραν τοῦ κοινωνικοῦ. Οἱ προβαλλόμενοι λόγοι τῆς ἐξοικονομήσεως χρόνου καὶ τῆς βραδύτητος τῆς προσελεύσεως τοῦ λαοῦ εἰς τὴν Θ.Λειτουργίαν δὲν εὐσταθοῦν. Ἡ ἐξοικονόμησις χρόνου εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς ἀποφυγῆς τῶν ἀργῶν μελῶν καὶ τῆς βραδείας ἀπαγγελίας τῶν δεήσεων ὑπὸ τῶν λειτουργῶν? ἢ δὲ βραδύτης τῆς προσελεύσεως τῶν πιστῶν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀντιμετωπισθῇ διὰ τῆς τελέσεως τῆς Θείας Λειτουργίας εἰς καταλληλοτέρας ὥρας καὶ διὰ τῆς βελτιώσεως τῆς ποιότητος τοῦ θ.κηρύγματος, ὥστε αὐτὸ νὰ λκύη τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν προσοχὴν τοῦ ἐκκλησιάσματος.